

Abonamântulu

Pentru monarchia:

Pre anu 6 fl., $\frac{1}{2}$ anu
3 fl., $\frac{1}{4}$ anu 1 fl. 50 cr.

Pentru strainatate:

Pre 1 anu 18 frcs., $\frac{1}{2}$
anu 9 frcs., $\frac{1}{4}$ anu
4 frcs. 50 cm.

Fóia apare in fie-care
Sâmbata.

Unirea

Fóia besericésca-politica.

Insertiuni

Unu şiru garmond:
odata 7 cr., a dóua óra
6 cr., a treia óra 5 cr.,
si de fie-care publica-
tiune timbru de 30 cr.

Totu ce privesce fóia
se se adreseze la «Re-
dactiunea si Admini-
stratiunea Unirei»
in

Blasiu.

Anulu I.

Blasiu 14 Februariu 1891.

Numerulu 7.

Gimnasiulu din Beiusiu.

I.

(+) Cându amu infintiatu organulu nostru „Unirea“, amu voitu sè implinim numai mandatulu Conciliului nostru provincialu primu, care avèndu in vedere puterea extraordinaria, ce o exercitèza astádi press'a politica asupr'a mintiloru si inimiloru ómeniloru, a dispusu infintiarea unei foi besericesci-politice, in care sè se incunoscintieze publiculu despre starea actuala a Provincièi nòstre besericesci in tóte privintiele, si sè se desbata intr'èns'a întrebàrile ocurente.

Credintiosi acestui programu stabilitu de auctoritatea cea mai inalta a Provincièi nòstre besericesci, nu potemu lasá nedesbatuta o cestiune de cea mai mare importantia pentru intréga beseric'a nòstra: cestiunea gimnasiului românú gr.-cat. din Beiusiu, carea totu de-a un'a va aparé in primul planu si va tièné in continua agitatie spiritele credintiosiloru nostri, pâna nu se va deslegá — nu dupa interesele inchipuite ale altor'a, — ci conformu drepturiloru inalienabile ale besericeii nòstre si ale instituteloru ei de invetiamentu.

Fost'a acésta cestiune si pâna acum'a fórte multu ventilata in foile nòstre politice románesci, — dar fiindu-cá de odata cu acea cestiune s'an sulevatu si discutatu cu prea mare vioiciune si o multime de alte cestiuni personale, publiculu cetitoriu in labirintulu acest'a de dispute vehemente si personalitati

necuviintióse a pierdutu din vedere esenti'a lucrului, si astfelu nu a fostu in stare a cumpení cu destula linisce gravitatea situatiunei anormale, in care a ajunsu gimnasiulu nostru din Beiusiu, si marimea pericolului, la care suntu espuse si celcalalte institute culturale románesci, déca vomu lasá, sè se consolideze si perpetueze starea anormala in acelu gimnasiu. Ar fi deci tîmpulu, cá acésta cestiune sè se tracteze odata si desbracata de ori ce cestiuni laterale.

Din aceste motive, cari inaintea ori carui binevoitoriu alu fóiei nòstre justificá pre deplinu procedur'a nòstra, ne vedemu indemnatu a ne pronuciá si noi in acésta afacere si in specie a ne desfasiurá parerile nòstre cu privire la introducerea limbei magiare cá limba de propunere in gimnasiulu din Beiusiu, fara cá prin acést'a sè voimu a pre-
judecá cátu-si de putínu auctoritatii besericesci competente, despre a càrei intentiuni curate si nisiintie desinteresate noi suntemu convinsi cu deseversire.

Dupa convingerea nòstra eliminarea limbei române cá limba de propunere din clasele superióre ale gimnasiului românú gr.-cat. din Beiusiu, efeptuita de Ministrulu de culte si instructiunea publica, si inlocuirea aceleia cu limb'a magiara, este unu actu, care vâtema greu dreptulu publicu referitoriu la beseric'a româna greco-catolica, — stâ in contradicere cu legile tierii create de factorii constitutionali si sanctionate de Majestatea Sa imperatulu si regele nostru apostolicu, si violéza nu numai decisiuni

speciale de ale Majestãtii Sale, ci chiar si actulu fundatiunulu, care a datu viétia gimnasiului din Beiusiu.

Este unu faptu indiscutabilu, care noi l'amu accentuatu si alta data in colónele „Unirei“, dar care astádi atâtu pentru ai nostri, cátu si pentru straini trebue sè se accentueze cu tóta puterea, cá adeca dreptulu publicu in patri'a nòstra comuna garantéza si besericeii nòstre caracterulu ei românescu, fara alta restrictiune omenésca, decátu ace'a, care este normata in legile tierèi sanctionate de Majestatea Sa.

Pontificele de pia si gloriósa memoria Piu alu IX-lea cându prin bull'a Sa „Ecclesiam Christi“ din 26 Novembre 1853 a reactivatu Metropoli'a nòstra de Alb'a-Julia si Fagarasiu, apriatu ne-a spusu si ne-a asecuratu, cá ace'a impreúna cu diecesele sufragane de Oradea-mare, Gherl'a si Lugosiu are sè formeze totu de-a un'a o provincia besericésca greco-catolica de limba românésca¹⁾, ér Majestatea Sa preagratiusulu nostru imperatu si rege apostolicu

¹⁾ Quae cum ita sint, tum Magno-Varadinensis et Fogarasiensis, tum duarum per Nos erectarum Lugosiensis nimirum et Armenopolitanae Dioecesium territoria . . . in ecclesiasticam provinciam graeco-catholicam, unitam linguae romanae, atque adeo unam archiepiscopalem metropolitanam Sedem Fogarasiensem Romanorum graeci ritus catholici uniti eadem apostolica auctoritate perpetuo quoque erigimus et institimus. . . Hinc peculiariter concedimus atque indulgemus, ut quicumque in posterum fuerint graeci ritus catholici uniti Fogarasienses Antistites, nomen quoque et titulum Archiepiscopi Fogarasiensis et Alba-Julienensis etiam in omnibus et singulis eorum actis adhibere libere ac licite possint et valeant.

Feuilleton.

Tîmpulu nostru si electricitatea.

(Continuare).

Lumin'a electrica se intrebuintéza la espusetiuni de arte si tablouri, la lucrári de nópte, cum suntu: edificári, facerea de canaluri si fortificatiuni, mai departe la cercarea ranitiloru dupa o lupta, ce tinuse pâna sér'a târdiu. In legátura cu acést'a nu va stricá se amintescu, cá regele din Dahomey — o provincia de lângã tièrmurii sudu-vesticii ai Africeii — atacase adi véra, in nóptea 'spre 13 Augustu, garnisón'a francesca din Lagos, dar' náile francesce Najad si Roland au luminatu tièrmurii cu lumina electrica, si astfelu garnisón'a a potutu puşcá in negrii atacatori, cari au aflatu de bine se-si piérda urm'a in intunereculu noptii.

Se mai intrebuintéza lumin'a electrica la locomotive, cá se se véda nóptea inainte, si in vreme de lipsa se se póta oprí trenulu.

Lâmpile electrice fiindu inchise, fara primejdie se potu intrebuintá in ori ce

bâi si chiar' si in fabrici de pravu de puşca.

Dar' nu numai edificii singuratece, ci chiar' si orasie întregi suntu astádi luminate cu electricitate. La noi Timisiór'a e luminata cu electricitate inca din an. 1884, si precum se aude acuma si Caransebesiulu inca se pregatesce se introduca lumin'a electrica.

Déca sirm'a luminatóre se asiédia intr'o tieve de sticla fórte subttre, si se slobóde pre gátu in josu, atunci se póte luminá partea din launtru a trupului omenescu, si ochii ageri ai medicului potu petrunde pâna in launtru bolnavului, si potu vedé unde e impiedecata maşineria, potu aflá cari rotitè au lipsa de ungere, seau chiar' de reparare. Ori-ce alta lumina dá flacara si prin urmare nu póte fi introdusa in stomacu.

Usioru -si póte inchipuí fiecine, cátu de pretiósa este electricitatea pentru omenine chiar' si numai din caus'a acést'a. Inse electricitatea nu este numai mijlocu pentru aflarea unor bóle interne, ci totu odata si mijlocu de vindecare pentru anumite bóle, cum suntu bólele de nervi, de creri, de meduv'a spinárei; totu asemenea cu succesu se folosese in contra

reumatismului, in contr'a unor bóle de stomacu, de besica si de intestine. Se intrebuintéza mai departe la taierea raneloru si imflaturiloru si de multe ori si la oprirea sângelui.

Déca facemu se sara mai multe scânteii electrice priu aeru, atunci se produce ozonu, care se si póte sèmti in urm'a mirosului seu caracteristicu. Ozonulu are insusirea, de curatia aerulu de miasme si microbi. Dr. Vigouroux, medicu francesu, a si folositu insusirea acést'a a electricitatei, cá unu mijlocu de aperare in contr'a cholerei, ce a grassatu in a. 1884 in partea de miediadi a tierèi sale, si succesulu dobènditu a fostu indestulitoriu.

O alta aplicare destulu de insemnata. afla electricitatea la mánarea tramvaielor — nisce omnibuse asiediate pre sîni — cari pâna acuma eráu trase de cai. Tramvaie electrice au aprópe tóte orasiele mai mari; de vre-o câti-va ani are si capital'a nòstra Buda-Pest'a. Omului dedatu se véda inaintea tramvaielor nisce cai sdraveni si se aada tropotitulu lorú greoiu si monotonu, seau déca e vorba de tramvaiu cu vaporu — se auda resuflarea greóia a masinei si se véda norii

în deciziunea sa preînalta comunicata prin rescriptulu gubernialu de dto 8 Februaru 1851 Nr. ²⁵⁹/₂₃₀ aprobându reactivarea Metopoliei noastre s'a înduratu preagratiu a accentuá totu odata si *caracterulu ei românesc* ¹⁾.

Reactivarea acést'a a Metopoliei noastre fú ratificata si recunoscuta si de guvernulu constitutional ungaru alu Majestáti Sale si asecurata pentru tóte tēmpurile prin inarticularea ei in legile fundamentale ale tierii, ce'a ce o dovedesce mai pre susu de tóta indoiél'a articululu de lege XXXIX din 1868 ²⁾.

Déca inse in virtutea dreptulu publicu provinci'a noastră besericésca este *románésca*, atunci totu in virtutea acelu dreptu *románesci* trebuie sè fia tóte besericele, scólele si alte institutiuni ale ei, si *románésca* trebuie sè fia si limb'a acelor'a, asiá in cátu ele nu se potu despoia de acestu caracteru, decátu numai cu concursulu *toturor factoriloru hotaritori*, cari i-au imprimatu acelu caracteru.

Gimnasiulu din Beiusiu este inse unu institutu greco-catolicu *infintiatu si sustienutu cu grele si mari jertfe de o diecesa*, care face parte integranta din provinci'a noastră besericésca. Prin ur-

¹⁾ Seine Majestät haben mit allerhöchster Entschliessung vom 12. December v. J. die Reactivirung des in Siebenbürgen unter der Benennung Metropolia Alba-Julienensis bestandenem *romänischen* griechisch-katholischen Erzbisthums zu Karlsburg, gleichwie die Errichtung von zwei neuen griechisch-katholischen Bisthümern zu Szamos-Ujvár in Siebenbürgen, dann zu Lugos im Temecher Banate nach dem im *beigeschlossenen Protocolle enthaltenen* Entwürfe allergnädigst zu genehmigen . . . geruhet. — Er in protocolulu amintitu se dice: Betreffend die Reactivirung der *romänischen gr.-kath. Metropole* . . . war die Nothwendigkeit dieser Massnahme im Interesse sowohl der Kirche, als des Staates einstimmig anerkannt. — In fine totu in acelu protocolu se subordinéza Episcopulu de Orade Metropolitulu de Alb'a-Julia prin envintele: durch Unterordnung der Bischöfe von *Grosswarden, Szamos-Ujvár und Lugos als Suffragane* unter die erzbischöfliche Gewalt des neu zu ernennenden Metropolitén von Alb'a-Julia. . . .

²⁾ A fogarasi görög-katholikus püspökségnek »gyula-fehérvári görög-katholikus metropolia« czím alatt érsekségre emeltetése, nemkülömben a görög-katholikusok részére felállított lugosi és szamos-ujvári püspökségek törvénybe iktattnak (1868. évi XXXIX törvényczikk)

mare si acestu institutu — cá si provinci'a besericésca, in care se áfla — trebuie sè pórté pentru totu de-a un'a caracterulu românesc, care se manifestéza in limb'a lui de propunere românésca. De alta parte Ministrulu de culte si instructiunea publica nu este autorisatu prin nici o lege din lume a schimbá caracterulu românesc alu provinci'e noastre besericesci si alu institutiuniloru ei, garantatu prin dreptulu publicu in patri'a noastră. Prin urmare cându Ministrulu a despoiatu gimnasiulu din Beiusiu de caracterulu lui românesc, introducându cu amenintiári si terorisári limb'a magiara in loculu limbei românesci, a vatematu in modu arbitrariu dreptulu publicu, in virtutea cáruia beseric'a noastră cu tóte institutiunile ei trebuie sè fia românésca.

Episcopatul Románu din Macedoni'a.

Foile din Románi'a ni-au adusu scirea, cá preste scurtu tēmpu Románii din Macedoni'a voru avé unu episcopatu românesc, si cá Pórt'a ar fi inceputu deja cu Románi'a transactiunile diplomatice pentru împleirea scaunulu cu unu románu.

Se insiéla toti aceia, cari cúgeta, cá Románii din Macedoni'a suntu condusi numai de motive nationale, cându dorescu unu episcopatu românesc. Suntu, ce e dreptu, si nationale motivele lor, inse totu atâtu de puternice suntu si alte motive, cari nu se potu întielege, decátu numai déca este cunoscuta starea besericésca preste totu a locitoriloru din Balcanu. Acést'a o vomu espune pre scurtu cetitoriloru nostri, din care apoi voru întielege si conflictulu Patriarchulu din Constantinopolu cu Sultanulu pentru Bulgari.

Dupa caderea Constantinopolulu la 22 Maiu 1453 Mohammed IV cá unu barbatu politicu, a datu besericeii desbinate din imperiulu sèu o constitutiune, ce mai intréga s'a conservatu pâna astádi. In fruntea besericeii desbinate din imperiulu otomanu stá Patriarchulu din Constantinopolu. Elu are lánge sine unu sinodu din 12 Metropoliti, si unu comitetu permanentu din alti patru. Afára de ace'a mai are lánge sine si unu consiliu de laici cu drepturi insemnate. Sinodulu la olalta cu consiliulu laiciloru alege pre Pa-

triarchulu, pre care apoi sultanulu dupa capriciu -lu întaresce seau -lu respinge. Patriarchulu corespunde cu guvernulu otomanu prin marele *logofetu*, care este unu laicu. Locuinti'a Patriarchulu si a sinodulu e suburbiulu *Fanaru*.

Patriarchulu este capulu si besericescu si civilu alu natiunei grecesci din imperiulu otomanu. Si fiindu-cá in regnulu osmanicu conceptulu natiunei e sinonimu cu alu religiunei, sub natiunea grecésca se întielegu toti cei de „legea grecésca“, Greci, Románi, Bulgari si asiá mai departe. Astfelu Patriarchulu este capulu besericescu si civilu alu toturor popóloror acestor'a si garantéza la sultanu pentru fidelitatea lor. Elu decide din invoirea pártiloru si procesele civile ale crestiniloru supusi lui, dirige scólele si adúna prin organele sale darea supusiloru, pre carea apoi o transpune guvernulu otomanu.

Se póte vedé de aici, cá constitutiunea besericeii desbinate in imperiulu otomanu este in multe privintie favorabila crestiniloru, si cá atare poteá fi unu isvoru de binefacere si binecuvēntare pentru ei. Inse la asiá ceva lipseá conditiunea principala: motivele mai inalte, motivele caritáti si iubirei adeverate, cu unu cuvēntu motivele preste fire, fára de cari si constitutiunea cea mai buna póte deveni unu adevratu blastēmu pentru supusi.

Acést'a s'a veditu numai decátu dupa ace'a. In lips'a unui sēmtiu religios adevratu scaunulu patriarchalu a devenitu unu obiectu alu intrigiloru de partidu si prin ace'a a launeloru sultanulu, la care alergáu partidele cá la forulu celu mai inaltu. Cáci asiá a respunsu Patriarchulu Antimu Papei Piu IX, cându l'a rechiamatu la unire, cá elu in lucrurile besericesci recunósce de autoritatea cea mai inalta pre *Sultanulu*. Ce puternicu este spre nefericirea omulu geniulu erórei! Pre Sultanulu -lu preferesce unu Piu IX, despre care protestantulu Baumstarek, mai târdiu devenitu catolicu, a dísu, cá elu n'a veditu o figura, carea sè pórté mai tare pre frunte timbrulu inaltímei date de Domnedieu, o persóna, carea sè-lu împle mai tare de respectu, iubire si admiratiune cá pre Piu IX.

In urm'a intrigelor acestor'a demnitatea patriarchala in Constantinopolu incepu

de fumu, ce remánu in urm'a ei, — i pare tare curiosu, cându vede ántái'a óra unu tramvaiu electricu, care nu are lipsa de cai, unde nu se vede nici o urma de incordare afara de ostené'l'a, ce -si dá conductorulu, se-lu oprésca la desele statiuni de prin orasiu.

Tramvaiulu electricu e proprie unu trenu electricu micu, unde nu este decátu unu cupeu, multu dóue; dar' suntu si trenuri electrice, unde suntu insirate mai multe cupee si afara de ace'a si distanti'a, ce au se o percurga, inca este mai lunga decátu dóue seau trei strade ale unui orasiu. Se póte cá Ungari'a inca va avé acusi unu trenu electricu, cáci precum nu de multu scriserú foile — ministrulu de comunicatiune ar' avé de gându se constrúiesca intre Budapest'a si Viena cale ferata electrica.

Dintre alte nenumerate întrebuintiári si aplicári ale electricitáti, voiu mai amintí numai despre influinti'a, ce o are lumin'a electrica asupr'a plântelor si mai departe asupr'a vermiloru de metasa. Din încercárilu facute reiésca, cá lumin'a electrica nu póte suplíní lumin'a sórelui, dar' plântele luminate nóptea, seau si diu'a cându vremea e norósa, cu lumina electrica, crescú cu multu mai repede decátu cele incredintiate singurei îngirigi a

sórelui. Dr. C. W. Siemens a semenatu dóue straturi vecine cu acelea-si plánte, si anume: cu gráu, ovésu, orzu, trifoiu etc. Unu stratu l'a luminatu nóptea cu electricitate, celu alaltu nu. Pána-ce in acestu din urma plántele eran de 0'45 m. in celu de ántáiú ajunse inaltímea de 1'5 m., si spicele eráu pline de grauntie. Dupa încercárilu aceste a inceputu se se folosésca lumin'a electrica in mai multe case de plánte si de flori de prin orasiile cele mari. Resultatele dobēndite au fostu si mai surprindietóre, déca in acél'a-si tēmpu se conducea curente electricu si prin pamēntulu, in care se afláu plántele, florile si pomii, si déca se mai produceá si ozonu. Curentele electricu grabesce descompunerea gunoiulu, omóra vermii si alte insecte, ce ar' poté se vateme radacinile plântelor, si cu trupurile acelor'a hranesce pamēntulu, éra ozonulu dá floriloru mirosu si pómelorú gustu placutu.

Nu mai putnú interesante suntú încercárilu ce s'au facutu in anii trecuti in Padua cu vermii de metasa. Anume s'a aflatu, cá curentele electricu grabesce scóterea óuelorú. E destulu, cá óuele se fie espuse la curentele electricu câte-va minute, cá scóterea se se întēmple cu díle întregi mai iute.

Totu acél'a-si efectulu lu are curentele electricu si asupr'a óuelorú de găina, si in diu'a de astádi esista aparate de scótere seau cloce electrice.

Din aceste putné sire inca -si va poté face cetitoriulu idea, cáte bratie recerú atátea maşini electrice, si fabricele, unde se pregatescu aceste, si prin urmare cáti ómeni -si cástiga pre calea acést'a pânea de tóte dílele. Astfelu pre lánge nenumeratele folóse, ce le aduce electricitatea omenimei, la o parte -i dá in mâna pânea de tóte dílele. Ce deosebire mare între electricitatea acést'a si electricitatea atmosferica, pre carea o velemu in forma de fulgeru si o audim in chipu de durditura si trasnetu! Acést'a sdobesce si nimicesce totu ce áfla in cale, acea ne aduce vesti dela consángenii, prietini si cunoscutii departati, nimicesce departarea, ce ne desparte, cáci ne face se le audimú vorb'a, se le sēmtimú resufflarea si sióptele. Un'a omóra, cea alalta hranesce, apéra si vindeca de bóle. Un'a este fiéra selbatica, ce insuffla gróza, si sfásie totu ce-i stá in cale, cea alalta animalu imblânditu care te hranesce, te imbraca, te insotiesce si te apera, si totu ce se recere, e se scii cum se ámblii cu elu.

a se dá celui ce promitea mai multu. Patriarchulu apoi se rebonifica dela episcopi, episcopii de pre preoti, si preotii de pre poporu, pre care -lu storceau pâna la denariulu celu din urma, fiindu-cã pre lângã oficiile besericesci toti aveáu si multé atributiuni civile, cá totu atâte mijloce de a storce poporulu. Si asiã organismulu besericescu s'a prefacutu in unu organismu de simonia, sub care gemeáu tôte popórele imperiului otomanu, càrora totu organismulu acest'a in sine odiosu le-a devenitu si mai odiosu inca si prin ace'a, cá Metropolitii, Episcopii, Archimandritii si toti dignitarii eráu numai Greci seau Grecisati, de óre-ce Românii, Bulgaru seau Bosniacu cá atare nu poteá avé nice o sperantia de a ajunge la vre-o demnitate besericesca.

Patientia poporului inse dela unu tãmpu s'a gatatu. Montenegro s'a ruptu cu totulu de sub Patriarchulu. Sãrbii condusi de Arseniu din Ipek au trecut in Ungaria, cá se scãpe si de tirania Turciloru, dara mai cu sãma de a Patriarchulu Constantinopolitanu. Sãrbii ceialalti constituiti in regatu s'au organizatu in beserie autocefala. Bosniã si Hertegovina au scapatu in urma impregiurãrilor de sub jugulu amar alu Patriarchulu. Chiar si Grecii din regatu s'au constituitu in beserie autocefala, si au mai ramas numai Bulgarii si Românii sub Patriarchulu. Bulgarii ajutati de Rusia inca la 1870 si-au creatu esarchatul propriu in Constantinopolu rumpãndu-se cu totulu de sub jurisdicțiunea Patriarchulu grecescu de acolo. Atunci Patriarchulu din Constantinopolu s'a facutu focu si catranu, vediãdu, cá pre incetulu remãne fãra turma, si nu mai are pre cine tunde. De ace'a chiamã unu conciliu ecumenicu, chiar precãndu in Roma se tieneã conciliulu vaticanu. A capetatu inse de pretotindene corfe, si de abiã i-au venitu 34 de episcopi, cu cari anatemisã pre Bulgari, fiindu-cã nu se mai lasãu a fi jafuiti. Bulgarii din Macedonia inse totu i-au mai ramas supusi lui. Acum si acestia s'au smulsu, si Patriarchulu a alergatu la interdictu besericescu, cá sã-i pãta tiene sub jafulu sãu si mai departe. De presente voiescu sã se smulga si Românii macedoneni, si de le va succede, Patriarchulu erasi va alarmã lumea, càci nu-lu dore multu de sufletele lor, seau chiaru de locu, ci-lu dore de banii, ce-i pierde.

Frații nostri iubiti, Românii din Macedonia inse, de cari ne dore mai tare, dupa unu jugu de atãtia seculi, suntu prea molipsiti de spiritulu grecescu fanariotu, si atingerea lor cu Grecii inca va fi si pre venitoriu prea intima, decãtu cá se se pãta mãntu singuru prin unu episcopatu românesc. Numai o unire sincera cu Roma ar fi in stare a sadã in viața lor besericesca si nationala unu principiu sanetosu de desvoltare si progresu, care apoi i-ar potã feri de cãngrenã grecismulu si ar face din ei unu elementu respectatu in Balcani. Càci grecismulu singuru nu este in stare a regenerã pre nice unu poporu.

Se vede din aceste, cá ideã episcopatului românesc s'a ivitu la Românii din Macedonia, nunumai din motivulu de a-si aperiã libertatea si desvoltarea, ci si — punga dinaintea Patriarchulu grecescu din Constantinopolu si a organelor lui.

Revista besericesca.

Provincia metropolitana.

Prin Cerculariulu metropolitanu Nr. 144—1891 s'au publicatu intregulu cleru archidiececanu ratiunile *Fondului Vanceanu pentru preotii deficienti* pre anulu 1890. Acestu fondu, precum se scie, cá fondu separatu si de sine statatoriu a fostu infintiatu de Escelentia Sa P. S. D. Metropolitu, si se maresce prin contribuirile Clerulu intregu. Din ratiunile, ce le avem la mãna, estragemu urmatórele date mai insemnate.

Perceptiunile Fondului in anulu 1890 au fostu: a) venitele capitalulu neatingibilu si din multe fl. 494.48; b) din tãce dela preotimea archidiececana fl. 2494.—; c) restu strapusu din anulu 1889 fl. 351.13. — Cu totulu fl. 3339.61.

Amesuratu statutelor din tãcele de sub b) remãnu la acestu fondu 831 fl. 34 cr., era la fondulu viduo-orfanalu trecu doue pãrti, in sum'a de 1662 fl. 66 cr.

Asiã dara perceptiunile curate ale fondulu in anulu 1890 au fostu: a) dupa capitalulu neatingibilu fl. 494.48; b) dupa partea cuvenita din tãce fl. 831.34. — Sum'a fl. 1325.82.

Din acãsta suma suntu a se subtrage spesele si pensiunile inca neridicate in sum'a de fl. 169.14. — Remãnu deci cá venitu curatu a acestui fondu fl. 1156.68.

Din acestia se adaugu la capitalulu neatingibilu fl. 231.53, era protiloru deficienti se voru impartã in anulu 1891 cá pensiuni fl. 925.14.

In anulu trecut 1860 s'au datu la 8 preoti pensiuni de cãte 90 fl.

Capitalulu neatingibilu alu fondulu cu finea anului 1890 a ajunsu sum'a de fl. 5608.65.

Roma.

Cardinalulu *Carolu Cristofori* a repausatu in 31 Decembre a. c. in etate de 73 ani. Adormitulu in Domnulu a fostu unu modelu de virtuti preotiesci. Intrãga viața lui n'a fostu altceva, decãtu o abnegatiune si o activitate neintrerupta, indreptata spre marirea lui Domnedieu. Dupa absolvarea studiilor teologice se consacra studiulu aprofundatu a dreptulu besericescu. Fructulu studiilor sale -lu dede publicatãii prin edarea tabelor sinoptice de dreptu canonicu. Lucrarea acãsta facuta dupa sistemulu celebrulu canonistu Devoti, si care e o continuare demna a operci incepute de renumitulu cardinalu Tarquini, a atrasu atentiunea Pontificulu supremu asupra tãnerulu auctoru, si indata dupa ace'a -lu vedemu figurãdu in officii fãrte importante, precum la Signaturã Papala, la S. Penitentiaria, la Archivele Pontificie si la tribunalele Vaticane. In Consistoriulu din 27 Iuliu 1885 fã creatu cardinalu-diaconu, si numitu Prefectu alu congregatiunei Indulgintiloru si a ss. Reliquie. — In veci amintirea lui.

Anglia.

Intr'un'a din cele din urma siedintie a parlamentulu anglesu a presintatu dlu

Gladstone unu proiectu de lege, in virtutea caruia se fia ștersa vechia dispozitia de sub Carolu II numita *Test*, care opresce, cá oficiile de lord-cancelaru alu Regatelor unite si de lord-locotenentu seau vice-rege alu Irlandei se fia portate de catolici. In intielesulu dispozitiei numite cetatienii catolici nu aveáu nici dreptulu de a alege, nici de a fi alesi. Astfeliu au fostu impregiurãrile pâna in 1829, cându guvernulu conservatoru Wellington—Peel a ștersu dispozitia *Test* de sub Carolu II, deschidiãdu usiele guvernulu si la catolici, sustiãndu numai eschiderea catolicilor dela oficiile de lord-cancelaru si vice-rege alu Irlandei. In 1858 s'au datu tôte drepturile politice si la Iudei. Intre ministrii dela acelu tãmpu incãce vedemu figurãdu si catolici, si chiar de presente ministrulu de interne Matthews e catolicu. — Ce pãte fi deci mai justu si mai echitabilu, decãtu se se șterga si cea din urma remasita din legile arbitrarie aduse in tãmpuri de nefericita amintire? Si totusi propunerea lui Gladstone a fostu respinsa cu o slaba maioritate de 30 voturi. Este inse de notatu, cá respingerea s'a intãplatã mai multu din cause politice si de oportunitate, si astfeliu avem firmã sperantia, cá in scurtu tãmpu vom vedã pre catolicii din Anglia bucurãndu-se de tôte drepturile lor cuvenite.

Revista politica.

Afaceri interne.

Dupa desbaterea proiectulu de lege referitoriu la repausulu de Domineca s'a ocupatu parlamentulu cu proiectulu de lege despre ajutorarea lucrãtorilor din fabrici si mine in casu de morbu. Si acestu proiectu fã primitu cu neinsemnate modificãri, de órece nici un'a dintre partide nu a facutu opositie. Si e bine asiã, càci statulu are detorintia de a se ingrigi de binele cetatieniloru sãi, si in prim'a linea de alu acelor'a, cari mai multa lipsa au de acelu ajutoriu, si aceia fãra indoiãla suntu lucrãtorii de prin mine si fabrici, cari nu numai cà traiescu dupa lucrulu lor, ci lucrulu acest'a -lu indeplinescu intr'unu aeru coruptu si nesãnetosu, care pre fãrte multi -i face necapaci de lucru.

Dupa pertractarea acestui proiectu s'au mai desbatutu si alte cestiuni de putinu momentu si s'au datu respunsuri la unele interpelãri. Celu de mãntu proiectu de ceva insemnate, ce va ajunge la pertractare in zilele aceste, este proiectulu de lege despre judecãtorii consulare, era dupa acelu probabilu se va incepe desbaterea proiectelor referitoare la *reformã administratiunei*.

Intr'ace'a adunãrile de protestare in contr'a proiectulu de lege referitoriu la gradinile si asiele de copii se tiãnu in numeru totu mai mare in tôte pãrtile tierci, spre nu putin'a superare a guvernãntiloru nostri. Pre lângã adunãrile amintite in numerulu trecut s'au mai tiãnutu adunãri in *Turdã*, in *Bogsiã montana*, in *Bãia de Crisiu*, era in 17 Februaru se va tiãne o conferintia pã-

blica in *Bai'a mare* totu in caus'a n'ost'ra religiozo-nationala.

Austri'a.

Dupa surprinderea causata prin disolvarea parlamentului urm'a o noua surprindere, si anume dimisionarea ministrului de finace Dunajewski. In loculu lui fu numitu ministru de finace șefulu de sectiune in ministeriulu de justitie Dr. Emil Steinbach. Schimbarea ac'est'a a produsu in t'ote partidele politice unu resensu mare; organulu Cehiloru vechi de esemplu d'ice, c'a demisionarea lui Dunajewski are o insemnatate mai mare decatu disolvarea parlamentului. Unii v'edu anume in ac'est'a schimbare ministeriala o concesiune facuta Germ'niloru, si ast'apta o grupare noua a partideloru pre bas'a aliantiei cu st'ang'a liberala. Noi din parte-ne nu credemu, c'a ministeriulu Taaffe ar' vr'e s'e se abata dela politic'a ace'a moderata si concilianta, ce a urmat'o in trecutu fatia cu nationalit'at'ile din Austri'a, si cu at'atu mai put'inu credemu, c'a ar' pot'e se faca aliantia cu Germ'niiloru liberali. Celu put'inu ac'est'a nu se vede din denumirea lui Steinbach de ministru; pentru-c'a desi Steinbach nu e omu de partida, totusi de liberali a statu totu de-a un'a departe, si e unu crestinu chiar' at'atu de convinsu c'a si Dunajewski. Credemu deci, c'a schimbarea facuta in ministeriu e mai multu de pers'one dec'atu de sistemu. Viitoriulu va aret'a.

Itali'a.

Cris'a ministeriala s'a terminatu. Regele a primitu definitiv demisiunea ministeriului Crispi. Noulu cabinetu s'a constituitu sub presiulu marchisulu *di Rudini*. Membrii noulu cabinetu, af'ara de ministrulu de interne *Nicotera* (radicalu), suntu toti aderenti ai dreptei conservat'ore. — Cestiunea e, ore pot'e va acestu nou cabinetu s'e grupeze in giurulu s'eu o maiorit'ate suficienta pentru a pot'e rem'ane in fruntea afaceriloru. Ac'est'a e o cestiune f'orte grea in parlamentulu italianu, care pentru mult'imea partideloru se numesce de multi unu caleidoscopu. C'atu e pentru noulu guvern, consideratu in composit'i'a sa, unu sistemu nou de guvernare nu va inaugura. Politic'a est'erna si in specie alipirea de aliant'i'a tripla va rem'ane neschimbata. Ac'est'a e certu, de ore-ce o abatere dela tripl'a aliantia numai atunci ar fi cu pot'intia, d'eca s'ar restitui Rom'a la Pontificele supremu. Ac'est'a inse nu o va face in cur'endu nici unu guvern, si cu at'atu mai put'inu unu guvern compusu din membrii dreptei conservat'ore, de ore-ce chiar acestu partidu a adusu pre subalpini la Rom'a, si ac'est'a este autorulu totororu atacuriloru indreptate in contr'a Augustulu Capu alu Besericei.

Credemu totusi c'a in cestiunile religioze noulu guvern va fi mai moderatu dec'atu celu vechiu, fiindu dlu *di Rudini* cunoscutu c'a unu omu moderatu, prevenitoriu si linistitu, desi cam neresolutu.

Rom'ni'a.

Lig'a pentru unitatea culturala a rom'niloru a intratu in vi'et'ia cu d'iu'a

de 24 Ianuariu. Scopulu ligei este „a cultiv'a consciint'i'a solidaritat'ii in intregu neamulu rom'nescu si a intret'iene o mis'care, care s'e legitimeze misiunea culturala a Rom'niloru in Orientu“. Din acestu scopu se vede, c'a lig'a nu are caracteru politicu, ci numai culturalu; si mai apriatu se vede ac'est'a si din apelulu emisu de liga. Prin urmare este tendint'ioasa ori ce incercare de a atribui acestei lige unu caracteru, ce nu-lu are. — In Rom'ni'a a fostu salutata nou'a liga cu mare insulfet're, si pana acum in 15 orasie s'au constituitu sectii de ale ligei.

Rusi'a.

Visit'a, ce a facut'o curtii imperiale Archiducele Franciscu Ferdinandu de Austri'a-Este, presumpitivulu nostru mostenitoriu de tron, form'aza si acum obiectulu descusiunii din țiare. Cordialitatea, cu care a fostu primitu Archiducele, distinctiunile, ce i-s'au facutu din t'ote partile si mai alesu din partea Tiarului, au datu ansa la feliu de feliu de esplic'ari, si unele foi optimiste vorbi'au dej'a de o apropiare a Monarchiei n'ost're cu Rusi'a si de o intielegere in cestiunea balcanica. Noi credemu, c'a t'ote combinatiunile țiaristice suntu si rem'anu numai combinatiuni. Rusi'a are interesele sale de ege-mon'ia in Balcani, interese, cari se opunu intereselor n'ost're, cari poftescu, c'a statele balcanice se se desv'olte independentu si se nu st'e sub ege-mon'ia nimenui. C'andu va renun'cia Rusi'a dela planurile sale, intielegerea e facuta; pana atunci de apropiare in forma de intielegere definitiva nu pot'e fi vorba. Cu t'ote aceste credemu si noi, c'a visit'a Archiducelui Franciscu Ferdinandu va contribui la consolidarea rap'orturiloru amicale esistente, dara misiune politica n'a avutu visit'a, dupa cum ne asigura si f'oi'a oficiosa „Fremdenblatt“.

Spani'a.

Alegerile acum decurse in Spani'a au fostu favorabile partidulu conservatoru catolicu. Au fostu alesi anume 289 conservatori, 12 reformisti, 8 liberali dissidenti, 7 carlisti, 5 independenti, 2 republicani autonomisti de pre Antille, 25 republicani in Spani'a, 89 liberali in Spani'a, si 6 liberali pre insul'a Cub'a. — De insemnatu este minoritatea liberaliloru, cari pana mai in anii trecuti au fostu la guvern. Republicanii suntu put'ini la num'eru, potu inse cu t'ote aceste se causeze neplaceri. Altcum rezultatulu alegeriloru e f'orte imbucuratoriu, si este o noua dov'eda despre s'ent'iemintele religioze ale poporulu spaniolu, de alta parte despre intieptiunea reginei-regente care, desi femeia debila si straina, a sciutu cast'iga iubirea si increderea poporulu spaniolu.

Corespondintie.

I.

Parisu Ianuariu 1891.

Demagogii si radicalii au ajunsu cu fanatismulu pana acolo, c'atu nu mai potu suferi nimicu ce e crestinu, pre c'andu monst'rii terorismulu, Robespierre, Danton, Marat,

Chabot, St. Just, si altii si-au cast'igatu o specie de suveranitate si inatacabilitate, ce o platescu amaru cei ce nu o respect'aza. In t'empu de f'omete se nutrescu omenii cu productele cele mai de josu, cu t'ert'ia, coceni, si radecini, pentru-c'a trupulu fara nutrem'entu nu pot'e se fia. In t'empu de f'omete suflet'esca, c'andu sufletele suntu g'ole de Domnedieu si de adev'erurile lui, -si face omulu Domnedieu din animale, pl'ante si chiar' si din monst'rii omenesci, cari numai figur'a omen'esca o mai au, cum suntu teroristii de mai susu ai revolutiunei franceze, pentru-c'a sufletulu omului trebe se adoreze ceva. Demagogii si radicalii francesi nu se mai inch'ina la Domnedieu si nu mai vener'aza pre s'anti, eroii v'irtutii, se inch'ina inse c'a la nisce idoli la toti tiranii revolutiunei. S'a ved'itu ac'est'a, c'andu in d'ilele trecute s'a datu in „Comedi'e francaise“ bucat'a lui Sardou, intitulata „Thermidor“.

T'ota bucat'a se ti'ene strinsu de adev'erulu istoricu alu revolutiunei din an. 1789. Radicaliloru inse nu le-a placutu, fiindu-c'a e laudata v'irtutea adeverata crestina in mijloculu crud'niloru revolutiunare.

Cuprinsulu bucat'ii e urmatoriulu: In mijloculu terorismulu lui Robespierre si a conventulu ap'are o eroina crestina cu numele: *Fabienne*. Ea mui inainte fusese incredint'iatu cu unu tineru numitu *Martial*. Ne audi'endu inse multu t'empu de numele lui, si cred'endu c'a e mortu, din iubire c'atra elu nu s-a mai incredint'iatu cu altulu, ci s'a facutu calugaritia. Fiindu inse calugaritiele alungate de teroristi de prin manast'irile lor, ea s'a intorsu in lume, inse si imbracata in vesminte lumesci si-a observatu voturile si mai departe cu t'ota conscientiositatea. Nesce spelat'orese af'andu, c'a e calugaritia si c'a p'orta o cruce la grumadi, voira se o ucida, c'aci alu mortii era atunci ori cine se mai inch'ina lui Domnedieu si nu ratiunei. Ver-o cati-va barbati inse o au scosu din man'ile lor si intre acestia din int'emplare si mirele ei *Martial*, care se reintorsese acasa din bataia. Af'andu *Martial*, c'a ea e mir'es'a lui, o prov'oca, c'a se inch'ia acum casatoria cu elu. Ea -i respunse, c'a votulu pusu lui Domnedieu nu o lasa. *Martial* i aduse aminte, c'a ea numai cred'endu-lu pre elu mortu, s'a facutu calugaritia, si eta elu nu e mortu. Inzedatu, ea nu voi se-si calce votulu pusu lui Domnedieu. C'andu convers'aza ei la olalta, o gramada de omeni turbati ducu la gilotina mai multe calugarit'ie, cari cu rosariulu in mana canta imni in ou'orea Preacuratei Fet'iore Maria. *Fabienne* le vede, si voiesce se m'erga si ea cu ele se m'ora la olalta. Nesce gendarmi o arest'aza si o ducu si pre ea la supliciu. *Martial*, vr'e se o mantue, -i propune se d'ica, c'a e ingrecata, c'a se scape de m'orte. Ea inse raspunde, c'a mai bine m'orte, dec'atu p'eta pre on'ore si inca prin mintiuna. C'andu e apr'ope de gilotina, *Martial* mai c'erca odata se o scape din man'a gendarniloru, unu gendarmu inse -lu ucide, era ea pasiesce cu curagiu pre gilotina sarut'andu crucifisulu si m'ore fara alta vina, numai pentru-c'a a cred'itu in Domnedieu.

C'andu bucat'a s'a representatu ant'ai'a ora, atunci a fostu gramadita cu aplause. Audi'endu de ac'est'a radicalii, s'au dusu la a dou'a representatiune cu gramad'a, c'a se o impiedece, fiindu-c'a in ea victori'a este a crestinismulu, si teroristii revolutiunari suntu descrisi asi'a, precum au fostu.

Ce inimă omenéscă este, carea se nu simpatizeze cu tiner'a eroina a virtuții și credinței *Fabienne*? Tóta figur'a ei este încungurată cu aureol'a inocinței conșcie de sine. Și radicalilor totuși le-a fostu nesuferită. Se pôte vedé de aci, cum degeneréza inim'a omenéscă, déca nu o împle Domnedieu.

II.

Sibiu 28 Ianuarie n. 1891.

Onorabila Redacțiune!

La 22 Maiu 1887 în urm'a laudabilei inițiative luate de Ilustr'a Dna Elen'a barones'a Popu și de démn'a și zelós'a presiedinta actuala Dn'a Mari'a Popu de Harsianu s'a înfiintiatu aci o Reuniune de femei cu scopulu de a se ingrigi inșă-si de decórea și provederea besericei greco-catolice de aci cu tóte utensiliile trebuințose tiénetóre de partea interna a aceleia. Inca nu s'au implinitu patru ani, de cându acésta Reuniune si-a începutu binecuvântat'a sa activitate, și dejá te surprindu tare placutu lucrările sevêrsite de dênș'a într'unu intervalu relativu fôrte scurtu și cu mijlôce fôrte modeste. Cine a cercetatú beserie'a parochiala gr.-cat. de aci înainte de înfiintarea acestei Reuniuni, și o va cercetá și acum, va remâné frapátu, căci indata ce va pasi pre pragulu ei, se va convinge, că aci si-a dezvoltatú fróditoréa sa activitate delicatulu gustu femeiescu, și va vedé cu însufletire, că ce se pôte face chiar' și în o parochia seraca, cum este și parochia gr.-cat. a Sibiiului, cându credinciosii aceleia-si beserice traindu în buna armonia suntú petrunsi de spiritulu asocierei și alu unirei poteriloru imprasciate, carele în multe locuri a facutu adeverate minuni, și déca acei credinciosi au câtu de puțină voia de a jertfi pentru scopuri comune. Lauda și onóre se cuvine braveloru dómne gr.-cat. de aci, cari cu atâtă iubire se știu alipi de beserie'a lorú propria și știu se lucre cu atât'a zelú și însufletire pentru înfrumsetiarea aceleia.

Acésta Reuniune la 25 Ianuarie a. e. si-a tiénutu adunarea sa generala ordinaria în cancelari'a „Asociatiunei Transilvane“; presidiulu, fiindu vrednic'a presiedinta a Reuniunii Dómn'a Mari'a Popu de Harsianu împiedecata din cauza de morbu, l'a portatu nu mai puținú zelós'a vice-presiedinta Dómn'a Corneli'a Surdu nasc. Deacu, participându la acésta adunare generala o cununa fôrte frumósă dintre damele gr.-catolice și mai multi barbati fruntasi gr.-catolici din locu. Dintre agendele pertractate cu permisiunea Onorabilei Redacțiuni-mi voi luá voia a aminti aici urmátóriele, și anume: Comitétulu conformu statuteloru si-a facutu raportulu sêu generalu despre activitatea dezvoltata în decursulu anului espiratu; din acestu raportu se vede, că Reuniunea în anulu espiratu a avutu 10 membre fundátóre, 21 membre ordinare și 17 membri binefacatori. Avera Reuniunii cu finea anului espiratu a fostu în totalu de 298 fl. 92 cr. în bani gata depusi la institutulu „Albin'a“, computându-se aci fondulu neatingiveru cu 153 fl. 19 cr. și fondulu disponibilu cu 145 fl. 73 cr. Dela înfiintarea Reuniunii încóce s'au spusatu pentru scopuri de înfrumsetiare aprópe la 350 fl. Raportulu generalu a fostu luatú din partea adunarei cu aprobare spre sciintia. Mai departe s'au revediatu ratiunile cassei pre 1890; s'au proclamatú de membru fundatoru Dn'a Emili'a Tilea nasc. Ratiu, ér' de membri ordinari: Dn'a Mari'a Danchesiu nasc. Stoianu

și Dsiór'a Dor'a Danchesiu din Resinari, asemenea Dnele: An'a Lupeanu și Mari'a Popescu din Sibiu; în urma s'a întregitu comitétulu cu Dnele: Emili'a Tilea și Elen'a Luceția.

Aceste suntú obiectele mai însemnate pertractate în adunarea dela 25 Ian. a. e.

Cu via bucuria înregistrezu aci, că dupa închiere adunarea generala straformându-se într'o conferintia confidentiala, damele au luatú decisiunea de a-si largi cerculu de activitate în viitoru satorindu-se, că dupa alte exemple laudabile din alte locuri în fiecare anu din oferte benevole se se arangeze în ajunulu Nascerei Domnului câte „unu pomu de Craciunu“, venindu astfel în ajutoriu cu vesminte, recușite de invetiamentu etc. eleviloru și elevelorú misere dela scól'a poporala gr.-cat. de aci, prin ce credú, că se va face unu bunu serviciu causei scolastice din acésta parochia.

Cá de închiere -mi permitu unu cuvântu fratiescu către preotimea nóstra și mai alesu către preotesele nóstre. E lucru dorerosu, dar' adevératu, și eu însu-mi am avutu ocaziune a me convinge din propri'a-mi intuițiune, că se álla fôrte multe beserice la sate și pôte că si pre la orasie cu preoti și preotese altcum din tîmpulu mai nou, cari lása tare multu de doritu în privința adiustării interne a acelor'a; multe suntú lipsite și de utensiliile cele mai necesare; în unele locuri intru atât'a a scadiutu zelulu credinciosiloru, încátu chiar' și provederea besericei cu lumini și chiar' cu tamâia și oleu rázema în casele besericesci și asiá destulu de serace. Óre câte o reuniune de femei evlavióse, în fruntea careia s'ar' pune preotés'a locala, nu ar' poté se face fatia neajunselorú amintite mai susu? Eu credú și sum convinsu, că da, numai vointia se fia.

Cu atâtú mai usioru credemu că s'ar' poté înfiintá si ar' trebui se se înfiinteze astfelu de reuniuni, fiindu-cá esista și decisiune sinodala din 1869, care dispune înfiintarea lorú. Și cá se aiba cei ce ar' dorí se le înfiinteze unu normativu, alaturámu aici statutele reuniunii din Sibiu, cari au întîmpinatú inalt'a aprobare a Escelentiei Sale Dlu metropolitulu¹⁾.

X. Y.

Cum suntú foile nóstre amice ale religiunii și a ministriloru ei. Cá publiculu cetitoriu se se convinga despre lucrulu acést'a, de asta data aducemu numai dóue seau trei specimene. „Familia“ în Nro 2 a. e. pública o poesía de cuprinsulu urmatoriu: Unu „póp'a“ a venitú sér'a târdiu acasa. Întrebându-si preotés'a, că ce a cugetatú vedîndu, că inop-téza si nu mai vine, acést'a -i respunde, că erá tare ingrigiata, și de câte ori audiá unu căne latrîndu, cugetá, că acéla e „póp'a“. Însemnámú, că redactorulu „Familiei“ e fiu de „póp'a“, și autorulu poesiei a capetatú destule ajutóre dela „popi“. Mai departe totu „Familia“ în Nro. 3 pública chiar' pre pagin'a ántâia o „anecdota“ de cuprinsulu urmatoriu: Credinciosii din unu satú acúsara pre „póp'a“ că fuméza. „Póp'a“ fú citatu pentru acéla la „Vladié'a“. Cândú vedíu „póp'a“ turnulu besericei catedrali, știindu că e aprópe de „Vladié'a“ -și pierduse mai tóta presentia. -Și luá înse curagiu „că tiganulu, ce-lu lasára se-si mai aprinda pip'a înainte de aruncarea latinului pentru spândiuratu“. Cândú intrá „póp'a“ la „Vladié'a“, álla pre „Vladié'a“ fumându din o pipa cu tievea pâna la paméntu. „Vladié'a“ díse „popei“, că numai de acéa e vinovatu, că fuméza din o pipa, a cărei tieve e prea

¹⁾ Statutele le vomu publicá în unulu din nrú ce voru urmá.

scurta, deci se-si face si elu o tieve lunga cá a „Vladiéi“, că apoi tóte-su bune. — Éta ce va se díca la noi lector'a belectristica și instructiva! Și preotii nostri inca platescu cu bani atari murdarii pentru ficele lorú. — Totu mai departe „Tribun'a“ în Nro. 18 a. e. deschide colónele sale unui téneru cu puțină „sciintia“, înse fanatisatu de ea, că acéla basatu pre „sciintia“ și nu pre „credintia“ se sustiéna asertiuni de aceste: „Ar' fi unu rigorismu ridicolu, se interdîci barbátulu inca neínsuratú o libertate, pre care obiceiulu (numai obiceiulu?) n'o iérta femeii.“ Déca barbatiu trebuiescu se aiba „libertatea“ acést'a, atunci de ce se se mai însóre ver unulu? Și apoi cum -și pôte folosi barbátulu „libertatea“ acést'a, déca nu se dá si femeii? Și déca trebie se se dá si femeii pentru ce se mai esista casatori'a? Și atunci — atunci apoi pentru ce „libertatea“ acést'a se mai fia asiá modesta, déca e concésă, și de ce se nu mérga pâna la fanerogamia cá la animale? Se genéza omulu a si discutá mai departe. Și lucrurile aceste basate pre „sciintia“ le álla omulu în o fóia, care sustiéne, că e „amica religiosității“.

Serbatorile septemânei.

30 Ianuarie v. Amintirea celoru 3 Doctori ai besericei resaritului seau mari dascali ai lumii, Vasiliu Marele, Gregoriu teologulu și Ioanu gura de aur. Caus'a serbatórei acesteia s'a espusu la serbatórea Sântului Vasiliu. Laudele lorú în Menologiu la díu'a acést'a suntú de o elegántia deosebita, și atributele, ce li-se dau cu multa elocintia, suntú de unu farmecu patrandiatoriu.

În Februarie v. Intîmpinarea Domnului. S'a pusú serbatóri'a acést'a pre 2 Februarie, fiindu-cá intîmpinarea Domnului prin betránuulu Simeonu s'a întimplatu cu ocaziunea purificării Mariei în beserica conformu prescrielorú mosaice la 40 de díle dupa nascerea copilului. Nascerea Domnului fú serbata în 25 Decembre. De atunci pâna în 2 Februarie suntú chiar 40 de díle. În beserie'a resaritului se pune pondú mai mare pre intîmpinarea Domnului prin Simeonu betránuulu, cá o întîmplare a legii nóue. În beserie'a apusulu se pune mai mare pondú pre purificarea Mariei, cá implinirea unei prescrieri a legii vechi. De acéla la noi serbatórea se numesce *Intîmpinare*, éra în apusu *Purificare*.

Noutáti.

Curtea în Budapesta. Maiestatea sa Monarchulu dejá din 5 Februarie petrece în capital'a Ungariei. Domineca în 8 Februarie a sositu acolo și Maiestatea sa Imperatés'a-regina Elisabet'a, unde voru remâné tîmpu mai îndelungatu.

Soiri personale. Teodosiu Lechintianu, fostu cooperatoru parochialu în Cucerdea romana tractulu Ernotului (în Archidieceza) fu denumitu de administratoru parochialu în acéa-si parochia.

Balulu filantropicu arangiatu în 11 a. l. e. în sal'a „Otelului Nationalu“ a fostu și anulu acést'a întrú tóte corespunditoriu renumelului sêu câștigatu în anii trecuti. Unu publicu numerosu și distinsu, din locu și din provincia érá adunatu în localitátile otelului; toilette de cele mai elegánte și cu gustu împodobiatu pre dansátóre, și cu bucuria notámú, că si frumosulu costumu românescu-nationalu a fostu în anulu acést'a cu multu mai bine reprezentatu decâtú în anii trecuti. — Nu voimú sê încercámu a compune o lista a celoru presenti, și cu atâtú mai puținú o descriere mai detaliata, teméndu-ne sê nu gresimú. — Venitulu materialu alu petrecerei inca a fostu fôrte îmbucurătoriu. Înregistrámú aici cu placere numai atât'a, că dlu capitánu Visoin'a a adusu cu sine 30 fl. colectati în Alb'a-Iulia.

Functionarea nóueloru table regesci. Ministrulu de justitia a emisú o ordinațiune, prin care pre bas'a §-lui 25 alu articolului de lege XXIV din 1890 dispune că: 1. activitatea actualelorú table regesci și procuráturi reg. din Budapesta și Muresiu-Osiorheiu încetéza cu 4 Maiu 1891. 2. Tablele și procuráturile reg. organizate în sensulu citatului articolu de lege -și începutú activitatea cu 5 Maiu 1891. Celealalte dispusetiuni transi-tóre și referitóre la activarea tabeloru și procuráturiloru le va normá o nóua ordinațiune.

PARTE SCIENTIFICA-LITERARIA.

Sciinti'a si religiunea in „Convorbirile literare“.

Intre foile sciintifice si literare din Români'a nice un'a nu este la Români din patri'a noastră asiá latita si cetita cá „Convorbirile literare“. Contiène fói'a acést'a si lucruri bune si traduceri frumoase din classicii altoru popóre. De câte ori inse se ocúpa cu lucruri, ce se tiénu de religiune, seau cari atingu de aprópe religiunea, atunci totu de-a un'a aréta o ignorantia de totu mare, si chiar pentru ace'a potu sè duca pre multi in retacire. Si nici nu e mirare, cá e asiá. Literatii din Români'a cu nimicu nu se ocúpa mai putínu cá cu religiunea. Pentru cei mai multi din ei religiunea in tēmpulu nostru nu mai are nici o valóre reala, si asiá nu mai este nice o lipsa, cá unu literatu sè se ocupe cu ea. Loculu ei dupa dēnsii l'a ocupatu astádi sciinti'a, si apoi sub firm'a sciintiei si in „Convorbirile literare“ se sustiénu nu odata lucruri de acele, cátu cetindu-le i-se scóla omului pērule pre capu.

De asta-data vomu aduce numai unu casu, din care se póte vedé ignorantia, cá sè nu dícemu mai multu, ce o intēmpina omulu in „Convorbirile literare“ cu privire la lucrurile religióse, pentru-cá cetitorii nostri mai cu séma cei tineri, cari cetescu si „Convorbirile literare“, sè scia, cum au sè intēmpine cestionile religióse, ce din cându in cându se ivescu in ele.

In Nr. 5—1890 alu „Convorbirilor literare“ a aparutu unu studiu asupr'a „Comediei divine“ a marelui poetu italianu Dante.

Nu este loculu aici a espune detaiatu planulu poemei acesteia grandióse, sublime si admirabile, cá si care genú omenescu n'a mai produsu alt'a. Vorbindu in termini generali potemu díce, cá ea este epepe'a genúului omenescu in caletóri'a lui prin tēmpu si eternitate. In descrierea minunata a caletoríloru sale prin cele trei imperii ale lumii celeialte, prin infernu, purgatoriu si paradisu, poetulu descrie sórtea omului preste totu cá atare, sórtea omenimei cadute din sfer'a frumsetiei eterne, a celei ce se ridica pre incetulu érași acolo, si in urma a omenimei ajunse la culmea fericirei, la vederea nemijlocita a oceanului nemarginitu in estensiune si adēncime, in care este versata frumseti'a perfecta alui Domnedieu.

Isvorulu inse, din care s'a inspiratu poetulu in compunerea poemei acesteia, despre carea însu-si elu díce in alegoria, cá si ceriulu si pamēntulu si-a pusu mân'a, cându o a produsu, ¹⁾ isvorulu acést'a este numai si numai teologi'a crestina catolica, fara de care nice cându nu s'ar fi ridicatu poetulu pāna la classicitatea ace'a sublima, pāna la care s'a ridicatu. Tóte celealalte elemente, istorice, filosofice, fizice si astronomice, ce le mai folosesce poetulu in compunerea poemei sale, suntu strabatute si petrunse de teologi'a catolica cá de o lumina preste fire. De

¹⁾ „Al quale ha posto mano e cielo e terra“ Paradiso XXV. 2.

unde potemu díce, cá intréga poem'a este alegori'a cea mai minunata a istoriei omului din amēndóue lumile, asiá precum propune istori'a acést'a beseric'a catolica.

De sine urméza de aici, cá fara de cunoscintie teologice detaiate si fundate este absolutu cu nepotintia a intielege poem'a acést'a chiaru si cu comentariu. Fāra de cunoscintiele aceste va fi omulu atrasu de unele si de altele din frumsetiele mai obvie ale poemei. Adeveratulu ei spiritu inse si minuile frumsetiei, ce le cuprinde ea, remānu unui atare omu cu totulu necunoscute. De ace'a toti cei ce au voitu a strabate in spiritulu ei si a gustá tóte deliciae isvoritóre din frumsetiele ei, au studiatu mai āntāiu teologi'a catolica din fundamentu. Asiá au facutu cunoscatorii cei mai mari alui Dante din secululu nostru, istoriculu Schlosser si regele Saxoniei si altii. Singuru Domnii dela „Convorbirile literare“ au cugetatu, cá voru intielege pre Dante si fara nice o cunoscintia teologica. Si asiá nu e mirare, cá cu modulu, cum voiescu ei a-lu intielege, trebuiescu sè se faca ridicoli inaintea celor ce cunoscú cátu de cátu spiritulu adevratu alu poemei acesteia admirabile.

Spre a ne convinge despre acést'a trecemu preste intielesulu celu curiosu, ce autorulu studiulu din cestione -lu dá in „Convorbirile literare“ „Infernului“ si „Purgatoriului“ lui Dante, si ne oprimu numai la intielesulu, ce-lu dá pārtii a treia, va se díca „Paradisului“.

In „Paradisul“ ide'a dominantă dela unu capetú pāna la celalaltu este descrierea fericirei omenesci dupa specie celei mai inalte, decātu care mai inalta nu póte sè fia, si acést'a este fericirea isvoritóre din vederea nemijlocita alui Domnedieu in lumin'a gloriei, seau unirea mistica a sufletulu omenescu cu Domnedieu in cunóscerea si iubirea cea mai inalta, de carea e capace o creatura. Simbolulu fericirei acesteia este virgin'a Beatricea, carea -lu conduce pre poetu din sfera in sfera totu mai susu, si carea devine pentru poetu totu mai frumoasa din ce se ináltia mai susu prin sfere, fiindu-cá si in paradisu suntu graduri de fericire din ce in ce mai inalte, pāna ce in urma ambii ajungu in empireu la fericirea cea necreată alui Domnedieu, unde poetulu stā fatia in fatia cu misteriele cele mai adēnci ale domnedieirei insa-si, cu misteriu Treime si alu Incarnatiunei. Inse in intuitiunea acést'a imediata a esentiei domnedieesci poetulu cástiga si o privire in esenti'a lucrurilor si in planulu celu mare alu lumii, prin ce fericirea paradisului devine pentru noi moritorii si mai minunata. Acést'a este pre scurtu cuprinsulu celu sublimu alu „Paradisului“.

Si ce face din „Paradisul“ in „Convorbiri“ autoriulu studiulu nostru? O adevrata caricatura mascata cu principiile filosofice alui Schopenhauer, cáci filosofi'a acestuia este Evangeliulu mai toturoru domniloru dela „Convorbirile literare“. Éta cuvintele proprii ale autorulu: Para-

disulu cerescu alui Dante consideratu alegorice este fericirea cástigata prin viéti'a contemplativa, carea stā in iubirea frumosului si a adevérului, si in cultivarea arteloru si a sciintieloru“, carea va se díca, fericirea cea adevrata, paradisulu omului stā in sciintia si arta, si inca paradisulu acést'a este in lumea acést'a, cáci de o alta lume nu póte fi vorba. De aici apoi de sine ar urmá, cá in paradisulu lui Dante sè nu intēlnésca omulu decātu eruditi si artisti, cá si cum ar fi o academia de sciintie seau belle-arte, éra infernu sè fia plinu de ómenii rustici fara sciintia si nepricepetori de arta. Cu tóte aceste credemu, cá chiar dlu autoru se va fi miratu de ace'a, cáti barbati eruditi a aflu in infernu si cáti simpli in paradisu. In lips'a spatiulu amintimu din infernu numai pre Pietro de Vineis, ¹⁾ juristulu, oratorulu si poetulu acel'a mare de pre tēmpulu lui Fridericu alu doile, care din iubire cátra sciintia a traitu cersíndu la universitatea din Bologn'a, si pre care însu-si Dante, cá sè arete, cá a fostu unu barbatu de o cultura fina classica, -lu introduce vorbindu cu o rara elegancia. Si totusi cu tóta sciinti'a acést'a Dante -lu pune in infernu cá pre unu suicidu. Mai de parte pre magistrulu sēu Bruneto Latini inca -lu intēlnesce in infernu, desi a fostu unu barbatu erudit, éra dintre intieptii lumii antice pre nici unulu nu-lu pune in paradisu. Totu asemene pre musicantulu Casella, pre pictorii Cimabue si Giotto -i asiédia in Purgatoriu ²⁾.

Éra in Paradisu, déca acolo nu ar avé locu decātu numai invetiati si artistii, atunci intre altii cum de e acolo cāntatu atātu de frumosu Sāntulu Franciscu, care numai erudit nu a fostu, ci reprezentantele celu mai stralucitu alu simplicitatii, miseriei si umilintiei? ³⁾ Si totusi Dante in descrierea lui s'a ridicatu pāna la eleganti'a cea mai mare poetica facēndu o intorsura din cele mai minunate. Cându adeva in Paradisu Dante intēlnesce pre Sāntulu Tom'a, si acést'a incepe a-i descrie pre scurtu pre S. Franciscu, atunci poetulu însu-si se face a uitá, cá e in Paradisu si pune in gur'a Sāntulu Tom'a cuvintele, cá glori'a lui, va se díca a Sāntulu Franciscu mai bine s'ar poté cāntá in paradisu ⁴⁾, cá sè arete prin acést'a inaltímea virtutii Sāntulu acestuia, pentru care si paradisulu celor alalti ómeni inca lui cá unui omu -i s'ar' paré cá e prea putínu.

Si aceste putíne esemple aréta, cátu de smintita este intréga ide'a, ce si-o face autorulu nostru despre Paradisulu lui Dante. Si unu barbatu, pentru care filosofi'a lui Schopenhauer este datátore de directiva in tóte, in veci nu e in stare sè intieléga pre Dante. Acést'a inse nu i-s'ar luá in nume de réu. Pre dreptulu inse i-se iá in nume de réu atunci, cându

¹⁾ Inferno C. XIII v. 56—78.

²⁾ Inferno IV. XV. Purgatorio II. XI

³⁾ Paradiso C. XI.

⁴⁾ La cui mirabil vita

Meglio in gloria del ciel si canterebbe. Paradiso C. XI. v. 96.

ideile pigmeului Schopenhauer cu puterea voiesce sè le vîre gigantului Dante. Si cîndu autorulu nostru esplică in modulu aretatu „Paradisulu“ lui Dante, atunci chiar acést'a o face.

Schopenhauer in filosofî'a sa cea plina de dorere, cã se nu devina absurd, a aflatu si elu cu cale a lasã omului unu picu de mîngaiere, cã totusi baremu o privire spre fericire este posibilă si pentru omu. Si privirea acést'a spre fericire i-o subministra omului sciintiele si artele ¹⁾. Mai multa fericire decãtu acést'a nu cunosce Schopenhauer. De ace'a nu e mirare, cã unu adeptu alui Schopenhauer, cum e si autorulu studiului din cestiu, nu-si pôte intipui „Paradisulu“ lui Dante, decãtu in sensulu fericirii lui Schopenhauer, indesatu de invetiati si artisti, intre cari celu de întãiu este pôte chiar Schopenhauer. De ace'a, cã sciintî'a si art'a ori si cãtu de inalte, decã -i lipsece omului credintî'a si iubirea lui Domnedieu, numai fericî nu potu pre omu, nice Schopenhauer, nice adeptii lui nu voiescu sè scia nemic'a. Despre sciintî'a fãra de Domnedieu dice principiulu crestinu, cã „*cine adauge sciintia, adauge dorere*“, si Schopenhauer a potutu sè espereze adevèrulu acest'a la sine însu-si, cãce cu tóta sciintî'a sa cea mare, inse fãra Domnedieu numai fericitu nu a fostu, ci neliniscitu, invidiosu si rancorosu pãna la mórte. Pentru ace'a numesce si Dante pre cei din infernu: *cete pline de doreri, cari au pierdutu cunoscintî'a bunului celui mai inaltu, va se dăca alui Domnedieu.*

Autorulu nostru afãra de ace'a a potutu sè veda, cã esplicarea, ce o dã elu „Paradisulu“ lui Dante, este cu totulu smintita. A potutu sè veda si de acolo, cã in o atare esplicare figur'a Beatricei, carea conduce pre poetu prin paradisu, nu are nici unu intielesu, decãtu pôte cã se servesca lui Dante de unu pedelu, ce-lu conduce prin salele unei academii de sciintia si arta numita: Paradisu. Si din filosofî'a lui Schopenhauer in veci nu o va intielege. Pentru ace'a autorulu despre intielesulu alegoricu alui Beatricei nice nu dice nici unu cuvèntu, cu tôte cã in poema este persón'a principala dupa Dante însu-si.

De un'a inse ne-amu miratu. Anume, cã autorulu nostru nu a esplicatu si capetulu „Paradisulu“ dupa filosofî'a lui Schopenhauer. Anume „Paradisulu“ se finesce cu ace'a, cã poetulu ajunge la intuitiunea misterieloru celoru inalte a Treimei si a Incarnatiunei, pre cari le descrie in viersuri sublime. In intielesulu filosofiei lui Schopenhauer autorulu nostru din „Convorbiri“ ar' trebui sè esplice capetulu poemei cu ace'a, cã Dante ajunge la convictiunea, cã e mai bine a nu fi decãtu a fi, privesce in nimic'a celu nemarginitu si apoi se cufûnda in Nirwan'a Indianiloru cãntãndu pôte vre-unu imnu de alui Eminescu in onórea lui Schopenhauer si alui Budha.

Atal'a.

Novela de F. R. de Chateaubriand.
(Continuare.)

Bet'ã, care tienù multu si care pentru selbateci erã unu feliu de bôla, fãra in-

doiela cã in dîlele cele de întãiu i-a impiedecatu de-a ne persecutã. Decã ne voru fi cantãtu mai târdiu, de siguru cã ei se indreptãu spre miédia di credièndu, cã noi ne grabiãmu spre Mississippi. O, dar' noi mergeãmu spre stéu'a polara, spre miédia-nópte, luãndu-ne de indreptariu muschiulu de pre trunchii arboriloru.

In putîna vreme amu bagãtu de séma, cã n'amu cãstigatu multu prin mântuirea mea. Pustî'a -si deschideã inaintea ochiloru nostri nemarginit'a ei singuratate. Straini de viétî'a de padure si ratecindu din adevèrat'a cale, mergîndu numai pre gãcite, ce se va alege de noi? Privindu adese-ori la Atal'a, mi-a venitu in minte vechi'a istoria cu Agar, ce Lopez a cetit'o dimpreuna cu mine, istori'a, ce se petreceã in pustî'a Bersabe in vremile vechi, cãndu ómenii traiãu trei etãti.

Atal'a -mi facù unu vesmèntu din scórtia de frasinu, cã se nu âmblu aprópe golu. Cusute cu ace de ariciu mi-a mai facutu unu feliu de incaltiaminte din piele de guzganu. Eu inca me gândeãm, se facu pre sém'a ei diferite obiecte de ornamentu. I-am gatitu deci o cununa din trandafiri vineti si nalba, ce aflãmu in calea nóstra pre mormintele parasite de Indiani; -i mai faceãm si salba pentru frumosii ei grumadi, din semèntiele rosii ale trandafiriloru selbateci; dupa ce i-le gatiãm tôte bine si frumosu, zimbiãm adèncitu in contemplatiunea frumsetii sale admirabile. — Cãndu ajungeãm la vr'unu rîu, treceãm ap'a pre cate-o luntritia facuta de noi. Atal'a -si intindeã bratiulu preste umerulu meu, si cã dóue lebede caletóre strataiãmu undele tacute.

Adese ori, cãndu si zadufulu dîlei erã de nesuferitu, cautãmu locu de repausu sub muschii maretiloru cedri. Mai fiecare arboru din Florid'a, dar' mai alesu cedrii si stejarii suntu aco-periti de unu feliu de muschiu albu, ce de multe ori se intinde dela crengi pãna josu. Decã s'ar' intèmplã, sè privesci nóptea in stralucirea lunei pre intins'a pustia tacuta cãte unu astfeliu de stejariu imbracatu in haina de muschiu, ai crede, cã vedi o fantóma tragîndu dupa sine lungulu ei velu. Aparitiunea acést'a pãna si diu'a e destulu de pitoresca, fiindu-cã prin fibrele de muschiu furnica o sumedenia de vietãti: fluturi, musculitie sclipitióse, colibri, papagali verdii, cotiofane azurii, asiã cã stejariulu ti-s'ar paré invelitu intr'unu covoru tiesutu din lãna alba si brodatu de mân'a artistului europeanu cu insecte si paseri. Sub umbr'a acestoru adapostitori facuti de marele spiritu ne recreãm sdrobitele poteri. Èr decã vènturile se porneãu din vesduhu, se clatine frundiële cedrilor, decã printre crengile acestui palatu aerianu paserile ciripitóre se leganãu incóce si incolo, cãntãndu dintre misteriósele lui boltituri caletoriloru, ce versãu suspinuri, ti-s'ar paré, cã nici odata minunile lumei vechi nu ar' fi potutu rivalisã cu acestu monumentu alu pustiei.

In fiecare séra faceãm focuri mari si ne cladiãm cãte o colibióra din scórtia de arbori intinsa pre cãti-va stèlpi. Decã se intèmplã, se prindemu cãte o gaina selbateca ori cãte unu fasanu, acatiãm

prad'a de capetulu unei crengi aplecate, pre care vèntulu o intorceã dupa voia, alãturi de flacarile unui trunchiu de stejariu aprinsu. Mãncãmu scórti'a unui feliu de mestecanu, ce erã dulce cã zaharulu, si merele de Maiu, ce aveãu gustulu perseciloru si smeurei. Mergeãm apoi singuru, sè cautu in mijloculu trestiei unu feliu de flóre, ce in potirulu sèu conicu contièneã cã unu paharu de róua curata. Cu acést'a ne adapãmu. Binecuvèntãmu provedinti'a, care a sciutu sè anine de slabele frundie ale acestei flori asemenea isvoru curatu in mijloculu puturóseloru mocirle; in tocmai cum scie ridicã sperantia in inimile sfasiate de dorere si facîndu sè se nasca virtutea in in sènnulu celoru miseri si orfani.

(Va urmã).

Bibliografia.

„Onórea Sionului Românescu sean unirea cu Rom'a“ este titlulu unei brosiure esite de curèndu in editiunea Revistei catolice in Bai'a mare. Brosiur'a stã din dóue parti. Partea întãia cupriude unu: *Respunsu Revistei catolice la atacurile adresate de acést'a besericei române ortodoxe-nationale de Comitèulu Redactoru alu Revistei „Beserica ortodoxa romana“.* Partea a dóu'a cupriude unu respunsu la respunsulu de mai susu sub titlulu: *Unirea cu Rom'a seuu controvers'a dintre revistele periodice „Revist'a catolica“ si „Beserica ortodoxa Romana“.* Respunsulu celu de întãiu dupa titulu ar' crede omulu, cã este operatulu teologicu alu onoru barbati convinsi de adevèrulu besericei, ce o profeséza. Ast'a inse nu este asiã. Ei insisi nu sciu, ce e beserica, ce o ápara. Odata dteu, cã „*bunulu sèntiu alu omului instruitu este singurulu, care hotaresce in lucrurile de credintia*“ (pag. 13), alta data cã acést'a au hotaritu „*stramosii nostri*“ (pag. 14). Odata sustiènu cu fala, cã „*beserica ortodoxa romãnesca n'a tinsu nice odata a modulã dupa unu calupu credintî'a crestiniloru*“ (pag. 12), in altu locu apoi totu se búcura, cã majoritatea Romaniloru are credintia dupa unu singuru „*calupu*“ si invita si pre altii la credintî'a dupa „*calupulu*“ acest'a (pag. 14). Odata se necajescu pre noi de mórte, cã credemu cu patru puncte mai multu cã dènsii (pag. 14). In altu locu apoi dteu, cã nu le pasa si decã Romanii voru fi atei, numai se nu-si schimbe legea vechia, cã si cum ateulu ar' mai pune vre unu pondu pre acést'a lege vechia. Noue crestinulu ortodocusu credintiosu in sufletulu seu ni este totusi scumpu si iubit, cum nu ne pôte fi ateulu. Dènsii inse, pre unu bietu romãnu unitu -lu urescu mai tare cã pre ori ce ateu si asiã mai departe.

Respunsulu alu doilea este o retundere linistita, erudita si logica a asertiuniloru din respunsulu celu de întãiu, care amu dorî, cã si fratii nostri ortodocsi se-lu cetesca cu atentiune, cãci multu, tare multu se potu instruí din elu cei ce suntu cu inima buna.

Post'a Redactiunei: Dlu Em. Manu in Br. — Abonamèntulu Dniei Tale pre patriulu Ian. — Mart. ni s'a solvitu din partea dlui adv. G. M. in D. Bani tramisi deci i-amu prenotatu pre patriulu Apr. — Iun. Salutare!

Dlu T. Harsianu in Chim. de C. — Estrasulu din corespondintî'a Dtale, ce se va publicã in numerulu procsimu, a fostu culesu dejã pentru numerulu trecut, din lipsa de spatiu inse si pentru a dá locu la alte corespondintie anteriore a remasu. Nu ati avutu deci cauza de superare: putina rabdare erã mai buna. Trebue se observãmu inse, cã la ori ce foia redactiunea singura este indreptatita a impãrti materialulu de publicare, si in acèsta privintia nu primesce lectiuni dela nime. Ce se tiene apoi de *pretensiunea* Dtale cã se ti-se publice ace'a ce affi de bine a scrie, notãmu, cã Dta numai atãt'a poti *pretinde* pentru abonamentu, cã se primesci fói'a regulatu; ori ce alta pretensiune e neintemeiata.

Editoru si redactoru respundietoriu:
Dr. Vasiliu Hossu.

¹⁾ „Die Welt als Wille und Vorstellung“ C. 57.

JOSIFU GAVORA (1) 7-30

distinsu cu medalii espositivale cea mare pentru lucru escelentu si gustu bunu la espositiunea regnicolara din Budapesta in a. 1885.

Budapesta, IV. strad'a Vatiului Nr. 17

Recomandu cu pretiuri de cele mai convenabile si in executare catu se se pote mai frumoasa obiecte de lipsa

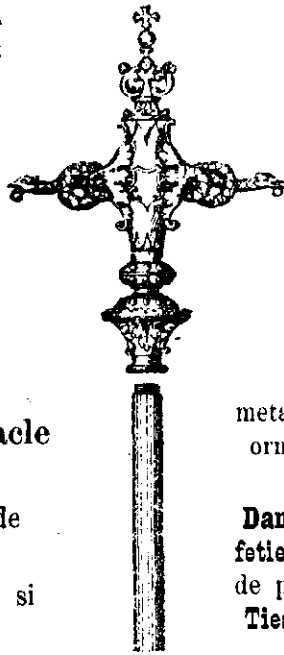
pentru ajustarea besericelor, si anume:

Felone preotiesci si stichare diaconesce

Flamure pentru beserici si reunioni.

Flamure pentru reunioni de pompieri, de scolari, reunioni besericesci, reunioni industriale, de cantari si de pompe funebre.

Candelabre, racle si potire, luminarie de parete si de altariu, si candel.

Primescu si efep tuiescu ieftinu repararea vestimintelor besericesci, intrargintarea si intraurirea de potire, racle, candel si luminarie de altariu.

Mare asortimentu de brodarii de aur, de argintu si de metasa, precum si de ornaturi besericesci brodate

Dantele besericesci, fetie de altariu, cruci de parete si de scola. Tieseturi besericesci, damasturi etc.

Acuratatea mea o potu dovedi cu sute de epistole recunoscatoare.

Tarifuli de pretiuri si preliminarie de spese trimitu la cerere franco.

Fundata in an. 1858.

FRANCISCU WALSER

Liferantu de curte alu Altetiei Sale imp. si reg. Archiducele Josifu

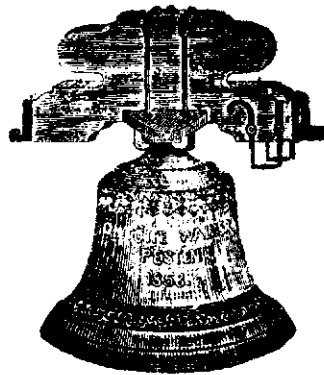
proprietariulu primei fabrici ungare de masine si recuise de pompieri, turnatoriu de clopote si metalu

Budapesta, VII, strad'a Rottenbiller, Nr. 66

recomanda atentiei preonoratiloru domni preoti

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

in care se fabrica atatu grupuri catu si clopote singuraticice: cu scaune de fieru patentate si cu chivere (corne) scutite de frecare. Fabric'a a liferatu dela intemeierea sa 1800 clopote mari de metalu, intr'altel si celu dela metropoli'a din Bucuresci in greutate de 8000 kilograme.

Se afla umblatore scutite de mirosu, arangiamente pentru bai, conducte pentru apa si pompe pentru fantani.

(2) 7-52

Preliminarie de spese si Pretiu-couranturi se trimitu la cerere gratuitu si franco.

Distinsu in anulu 1886 la espositiunea regnicolara din Budapesta pentru lucru escelentu, progresu si capacitate de concurentia cu diplom'a cea mare de onore.

MERSULU TRENURILORU

pre liniile orientale ale caili ferate de statu r. u. valabilu din 1 Octobre 1890.

Table with multiple columns and rows showing train schedules and fares between various cities like Budapest, Arad, Timisoara, Sibiu, etc. Includes sub-sections for different routes and stations.